

Želod in buča.*)

Kmetič je ležal v senci pod košatim hrastom in je premišljeval bučevino, ki je rastle zraven njega ob plotu. Kar začne z glavo odkimovati, rekoč :

„Aj, aj! to mi vendar ne gré v glavo, da una slaba in majhna bučevina tako velik in težek sad rodi, a ta močen in visoki hrast pa tako malovreden sadek. Ko bi bil jaz svet ustvaril, bil bi to gotovo drugače naredil. Hrast bi moral roditi velike in pocentu težke buče, a bučevina same drobne

želodke. To bi bila krasota in veselje pogledati!“

Komaj je to izrekel, potegne veter in odterga želod z hrasta. Pade mu ravno na nos ter ga tako čverkne, da se mu mahoma kri pcedí. „Joj si ga meni!“

zavpije prestrašeni kmetič, „zdaj sem pa prav gorko po nosu dobil za svojo modrost. Ako bi bil ta želod buča, gotovo bi mi bila glavo razbila.“

Vse modro stori,
Kar Bog naredi.

Prigodki iz mravljinega življenja.

(Nadaljevanje iz „prigodkov hrošćevega življenja.“)

Drugo jutro o dogovorjenej uri je bila pridna mravlja prva na mestu; ali čakala je dolgo — prav dolgo, in nazadnje bila je že nevoljna, kajti mislila si je, da hrošč ne bode svoje obljube spolnil, in že je hotela oditi. Kar na enkrat priferči hrošč iz zraka ter se vsede k mravljinim nogam. — „Oj ti leni zaspanec ti! — ga mravlja ošteva — ti nisi natančen; ravno prav prideš, sicer bi bila moja poterpežljivost pri kraji. In ko bi ne vedela, da si hrom, bila bi že pol ure dalje na svojem poti, kajti nimam mnogo časa postopati.“

„Oho! Mislim, da se več ceniš, nego si v resnici. Ali mi bi ne hotela povedati, katera so tvoja tako silna opravila? Kaj ne, jéd, pijača, spanje in razveseljevanje?“

„Vsa ta tvoja vprašanja kažejo, da nimaš nobenega pravega pójma o življenji in nameri uboge mravlje. Védi tedaj, da smo me, katere zidamo pod zemljó in nad zemljó svoja umetna prebivališča z nadstropji, sobami,

*) Iz knjižice „Krištofa Šmida sto malih pripovedek.“ V založbi gosp. J. Giontini-ta v Ljubljani

prehodi, galerijami in različnimi shrambami za živež. Me uboge mravlje moramo brez prestanka delati, ako hočemo, da je naše stanovanje zmiraj v dobrem stanu in redu. Zdaj moramo perst, katera nam je zaperla pot, od naševati, zdaj poškodovane stebre z novimi zamenjevati, zdaj zemeljske razpoke zadelovati, da ne pridere voda, ki bi nam dokaj škode naredila. Vse te zidarske priprave si pa moramo večkrat iz daljave prinesiti, kakor: vejice, smerekove iglice, smolo, listje, pesek in druge enake reči. Védi tudi, da potrebuje naš zárod veliko skerbi; kajti preden postanemo mravlje, smo po prej majhni, beli červički, katere morajo druge mravlje s primerno hrano oskerbovati; pozneje se zavijemo v podolgaste, svilnate mešičke, katere nosijo mravlje, kedar je lepo in ugodno vreme, na solnce gret, če je pa vreme gerdo, nesejo je v svoje celice, kjer jim prav pridno strežejo kakor najnežnišim otrokom. Posebno je čuvajo pred vnanjimi sovražniki. Takrat se mora vse bojovati! Če vojnikov primanjka, zberemo se tudi me v vojne čete ter napadamo druga mravljišča; poberemo jim mešičke — ne, da bi je pokončale, temuč da je oskerbljujemo, in kedar se izležejo in dorastejo, morajo nam pomagati kot posli. S temi uplenjenimi mravljami pa ne ravnamo nikoli kakor s sužnji, marveč oskerbujemo je prav ljubeznjivo, dokler so še mlade; vodimo je na sprehajališča, kažemo jim napravo naših poslopij, varujemo je, da se jim nič žalega ne zgodi, navadimo je jesti in opravljati vsa domača opravila. Tudi naši velikaši potrebujejo marljive postrežbe in oskerbovanja.“

„Kaj? — Mar imate tudi imenično gospodo med seboj, enako ljudem, katerej se je treba uklanjati in jo spoštovati?“

„Res je. Ti so, kateri nas vladajo, katere moramo ubogati in spoštovati; kajti oni vodijo boje s sovražniki in ležejo jajčica, da se naš rod ohrani.“

„In kako se ti ločijo od drugih vaših prostakov?“

„Mi ločimo dve versti plemenitašev; v prvo versto spadajo plemenitaški možki, v drugo pa nežne babice, obé versti imate to prednost, da jim perotnice rastejo. Vse druge mravlje s tujkami vred, se pa štejejo v tretjo versto in nimamo nič perotnic. Naši plemenitaši ne opravljajo nobenega dela, še celó živež moramo jim le me donášati. Vendar jim nismo zavoljo tega nevošljive, ampak spoštujemo je in delamo jim stražo, da se jim nič hudega zgoditi ne more. — Iz tega, ljubi hrošč, lahko spoznaš, da nam ostaja malo časa, da bi lenárele. — Naj ti tedaj povem prigodbo svoje osebe, kakor sem ti to véčeraj obljubila.“

„Zagledala sem daleč od tukaj luč svojega življenja. Nekega dné so ravno odperli vrata naše palače, kjer sem bila rojena — kajti védi, da me mravlje vsak večer zapiramo vrata, deloma zato, da nam merzli nočni zrak ne škoduje, deloma pa tudi zató, da se zavarujemo pred sovražnimi napadi — v kar dobim povelje, da moram nesti silno važno poročilo nekej pol dneva oddaljenej nam prijaznej naselbini. Hitro se napravim in okrepečam s kapljicami dobre juterne rose, ter se podvizam, da bi bila na večer zopet doma pri svojej naselbini.“

„Komaj pridem na pol pota do nekega velikega drevesa, ki je bilo polno najlepšega ovočja (sadja), Bile so črešnje. Mislila sem si, kako slastna

jed mora pač biti to sadje, torej začnem iskati okoli drevesa v travi, in res kmalu najdem lepo, zrelo črešnjo. Ko je ta sad padel z drevesa, vdaril se je ob nek oster kamen, in naredila se je luknjica va-nj, v katero sem zlezla in sladki sôk serkala. Na enkrat pa čutim, da je nekdo črešnjo pobral ter z mano vred visoko visoko odnesel. Misliti si moreš moj strah, ko sem iz svojega kotička opazovaje v gledala, da velik vrabec derži črešnjo pri receljnu v svojem kljunu, ter ž njo tako hitro leti, da mi je sape zmanjkovalo. Jaz sem bila tedaj v neizmernej višavi, a navajena sem le po tleh laziti! „Kaj se bo zdaj z mano godilo“ mislim si. Vrabec bo berž ko ne to črešnjo snedel in ž njo vred tudi mene pozobal; kajti premajhna in prelehka sem, da bi me opazil v tej votlini. Zgubljena sem — brez rešitve zgubljena!“

„Ko je moj vgrabež že četert ure letel, vsede se na zid nekega starega stolpa, kjer je tudi svoje gnjezdo imel, v katerem sem troje mladih videla. Ko so mladiči svojo mater s plénom obloženo zagledali, neizrečeno so se zveselili, kar so pokazali s tem, da so začeli s svojimi golimi perotnicami mahati. Opirali so svoja požrešna žrela na dolgo in široko ter z glasnim vrišanjem razodevali, da so lačni. — Nisem mogla dalje dvomiti, da je prišel zdaj oni trenotek, ko me bodo mladi požeruhi s črešnjo vred stergali in pozobali, pa glej! po čudnej naključbi sem se rešila. Vrabec je obračal svojo pozornost bolj na kaj drugega nego na črešnjo. Velika tica roparica plaval je visoko v zraku in je imela namen planiti na mojega grabeža. Vrabec se precej pripravi na boj in brambo svojih mladičev ter izpusti črešnjo iz kljuna, katera pade na kup kamenja, ležečega pri stolpu. Skrita v sočnatej črešnji se mi nič hudega ni zgodilo; hitro zlezem iz svojega kotička na neko suho zvito peresce, da bi se malo osušila in zopet k sapi prišla, kajti v nevajenem tenkem zraku zapustile so me skorej vse moje moči. — Žalostna premišlujem svojo grenko osodo. Bila sem ločena daleč od svoje drage domovine, brez upanja, da bi jo še kedaj videla. Mravlja je pač le takrat srečna stvarca na svetu, če živi v družbi s svojimi, ako je pa sama, preti jej nevarnost, da mora poginiti, kajti sama za sé si ne more prebivališča zidati, kamor bi si živeža za zimo nanosila. Tudi pred sovražnikom se ne more tako lahko ubraniti. Vse to premišljeva, mislila sem si, da sem najnesrečnejša stvar pod milim solncem, akoravno sem se vrabčevih krempljev rešila. Oh! — morala sem pa še drugo in večjo nevarnost poskusiti. Ko namreč tako v žalost vtopljena sedim, nastane hud vihar, ki je prah, pesek, listje in druge lahke reči pobiral in je nosil visoko v zrak. Tudi list, na katerem sem sedela jaz in se ga z vso močjo deržala, odnesel je veter v višavo. Kmalu pade na zemljo, al zopet ga vihar vzdigne in nese tako visoko, da se mi je skorej v glavi zvertelo. Poprej sem se pritožila čez hitrost ubozega vrabca, ko sem bila še v črešnji, ali zdaj je bila voznja po zraku še desetkrat hitrejša. Morala sem se deržati peresnih reber z nogami, da ne bi padla z neizmerne višočine na zemljo in se tako revno pobila. Tako sem bila zdaj v prašnem oblaku, zdaj me je ledeno-merzla kaplja promočila, zdaj mi zopet kak pesek rano usekal. In to potovanje je dolgo dolgo terpelo. Na vse zadnje vendar obstane list med vejami nekega drevesa, in kar se mi je posebno čudno

zdelo, deržala ga je neka moč med vejami, čeravno je vihar še dalje razsajal. Mislila sem se že v popolnej varnosti; pa pomisli moj novi strah, ko vgladam, da tiči list v pajčevini. Slišala sem praviti, da je pajek naš največji sovražnik. Ta žival je bila gerde postave, imela je osem hudobnih oči, osem dolgih kosmatih nog, okroglo strupeno truplo in močne, kaveljčaste čeljusti. Tem roparjem je tudi težko uiti, ker so jako čuječi, vidijo dobro in jim plên večjidel sam prileti v nastavljeno mrežo.

Ko pajek moj list v pajčevini zagleda, bil je v začetku nekako osupnjen, ker ga je skerbelo, da bi mu pretergal nastavljeno mrežo. Toda ko mene zagleda, prileze precej, da bi me pograbil in odnesel v svoj kotichek, kjer bi me mirno pojedel. Skrila sem se mu sicer v najbolj ozko gubo peresa, pa vse to bi mi bilo malo pomagalo, ker naposled bi se mu bila vendar morala udati. Na enkrat nastane silni vihar, razterga pajčevino in nese list, mravljo in pajka daleč daleč po zraku ter verže vse skupaj na poveršje nekega jezera. Komaj sem se rešila vrabčevih krempljev in pajkovih klešč, bila sem zopet v novej nevarnosti, da bi me kaka vodna žival pogoltnila, kajti ko sem malo raz lista v vodo pogledala, videla sem vse polno rib in ribic, pa tudi drugih povodnih žival, ki so se dervile in se med seboj pojedale. Mala ribica, kačje podobe vgladala je pajka — ki je še ves omamljen ležal na listnem robu — ter se po bliskovo zažene na-nj in ga pogoltne. Tako je moj najbližnji sovražnik žalostno poginil! Ali ne verjameš, ljubi sosed, daje previdnost, ki se ostro maščuje, ako kdo stiska ubogo nedolžnost?“

„Kaj? kaj praviš?“ odgovori hrošč „mar sta pajek in vrabec zato kazni vredna, ako bi te bila — in to še brez vse vednosti — požerla? Ali ve mravlje znabiti drugače delate in ravnate, kedar drugim ropate otroke in je peljete v sužnost?“

„To pa me storimo na občni blagor, da se namreč naša naselbina pomnoži in boljše počuti; mi sledimo tedaj svojemu natornemu nagonu.“

„To so storili tudi tvoji sovražniki. V živalstvu veljá sploh le ta pregovor: Kdor je močnejši, obstane. Nù, pa le dalje pripoveduj!“

„Ko sem bila tedaj zopet sama na svojem listnatem čolniciu, prepustila sem se osodi, in res je kmalu priplavala moja barčica k bregu. Hitro popustim svoj čolnič in zlezem na korenino nekega germa, od koder se počasu priplazim na suho zemljo. Bilo je že temno in prenočila sem v razpoki neke drevesne skorje. Drugo jutro se podam na pot, da bi zvedela, kje sem. Komaj potujem kaki dve uri, da srečam versto rudečih mravelj. Tujke opazivši, da sem zgrešila pravi pot, vjamejo me in primorajo, da grem ž njimi. Tam so me vpeljali v svojo naselbino, in zdaj že več mesecev med njimi prebivam, brez vsega upanja, da bom še kedaj videla svojo drago domovino.“

„Prav imaš, ljuba mravlja,“ reče hrošč, „tvoji prigodki so še mnogo bolj zanimivi nego so bili moji, — al vendar si srečnejša od mene, kajti ti imaš vsaj zdrave ude in lahko hodiš. Ali jaz, jaz siromak — — nù pa kaj bodem toževal, vsaj tako nič ne pomaga. — Lej, lej! solnce je že precej visoko in moram iti na delo. Srečno, dokler se zopet kje srečava in vidiva.“